УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ІРПІНСЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ЧАСОПИС

Науковий журнал

Випуск 1 (8)

Ірпінь ● УДФСУ ● 2022

ISSN 2617-4154
УДК 34:33(477)(08)

Засновник: Університет державної фіскальної служби України
Заснований 2018 року
Продовжуване видання (виходить у міру накопичення матеріалу)
Мови видання: українська, англійська
Свідоцтво про Державну реєстрацію друкованого засобами масової інформації:
Серія КВ № 23215-13055ПР від 22.03.2018
Рекомендовано до друку та поширення через мережу «Інтернет» рішенням Вченої ради
Державного податкового університету (протокол № 11 від 30.06.2022)

Редакційна колегія: д-р юрид. наук, професор *В. В. Топчій* (голов. ред.); канд. юрид. наук, доцент *О. М. Бодунова* (заст. голов. ред.); д-р юрид. наук, с.н.с. *Н. Б. Новицька* (заст. голов. ред.); канд. юрид. наук, доцент *Н. А. Лугіна* (відп. секретар); д-р юрид. наук, доцент, *Ю. І. Аністратенко*; д-р юрид. наук, професор *В. Т. Білоус*; д-р юрид. наук, професор *С. В. Бобровник*; д-р юрид. наук, професор *О. Г. Боднарчук*; д-р юрид. наук, професор *Л. М. Касьяненко*; д-р юрид. наук, професор *О. Є. Костюченко*; д-р юрид. наук, професор *Н. А. Литвин*; д-р юрид. наук, професор *Т. О. Мацелик*; д-р юрид. наук, професор *Н. В. Никитченко*; д-р юрид. наук, професор *А. М. Новицький*; канд. юрид. наук, доцент *Л. В. Омельчук*; д-р юрид. наук, професор *О. П. Рябченко*; д-р юрид. наук, доцент *Ю. Ю. Рябченко*; д-р юрид. наук, професор *П. В. Цимбал*; д-р юрид. наук, професор *І. В. Чеховська*; д-р юрид. наук, професор *А. Є. Шевченко*; д-р юрид. наук, професор *Асар Іса огли Садигов* (Азербайджан).

Ірпінський юридичний часопис : науковий журнал / редкол. : В. В. Топчій (голов. ред.) та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2022. – Випуск 1 (8). – 230 с. – (Серія : право).

У виданні вміщені наукові статті, присвячені актуальним проблемам юридичної науки та практики.

Науковий журнал започатковано з метою опублікування результатів наукових досліджень проблем правової науки, теоретико-прикладних проблем правового забезпечення фіскальної політики держави, удосконалення законодавства та правозастосування.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться проблемами теорії права та правозастосування.

Науковий журнал індексується в Google Scholar,

Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського.

Розміщений на відкритій інформаційній платформі OJS Державного податкового університету.

DOI (digital object identifier) – цифровий індикатор об’єкта привласнюється науковим статтям видання.

Редакція журналу веде систематичну роботу із включення наукового видання до міжнародних електронних бібліотек, каталогів та наукометричних баз даних з метою входження в світовий науковий інформаційний простір, підвищення рейтингу журналу та індексів цитування його авторів. Наразі редколегія провадить роботу щодо входження збірника у Scopus та Web of Science.

Адреса редакційної колегії:
Україна, 08201, Ірпінь, Київська обл., вул. Університетська, 31,
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

Використання опублікованих у збірнику матеріалів дозволяється за умови обов’язкового посилання на джерело інформації.

У разі посилання на матеріали збірника наукових праць «Ірпінський юридичний часопис» потрібно використовувати транслітеровану назву «Irpinskyi yurydychnyi chasopys», або «Irpin legal chronicles».

© Університет ДФС України, 2022

UNIVERSITY OF THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

IRPIN LEGAL CHRONICLLES

The Scientific Journal

Issue 1 (8)

Irpin ● USFSU ● 2022

ISSN 2617-4154
UDC 34:33(477)(08)

Founder: University of the State Fiscal Service of Ukraine
The scientific journal «Irpin legal chroniclles» was founded in 2018

Continued edition (released with the accumulation of material)
Languages of edition: Ukrainian, English

The certificate of state registration of the printed mass media:
KV № 23215-13055PR, 22.03.2018

Recommended for printing and Internet distribution by the decision of the
Academic Council of the State Tax University (protocol № 11, 30.06.2022)

Editorial Board: Dr., Professor *V. V. Topchiy* (Editor-in-chief); Ph.D. in Law, Docent *O. M. Bodunova* (deputy Ed.); senior researcher *N. B. Novytska* (deputy Ed.); Ph.D. in Law, Docent, *N. A. Lugina* (co-ed.); Dr., Associate Professor, *Yu. I. Anistratenko*; Dr., Professor *V. T. Bilous*; Dr., Professor *S. V. Bobrovnik*; Dr., Professor *O. G. Bodnarchuk*; Dr., Professor *L. M. Kas'yanenko*; Dr., Professor *O. E. Kostyuchenko*; Dr., Professor *N. A. Lytvyn*; Dr., Professor *T. O. Matselyk*; Dr., Professor *N. V. Nikitchenko*; Dr., Professor *A. M. Novytsky*; Ph.D. in Law, Docent *L. V. Omelchuk*; Dr., Professor *O. P. Ryabchenko*; Dr., Associate Professor *Yu. Yu. Ryabchenko*; Dr., Professor *P. V. Tsymbal*; Dr., Professor *I. V. Chekhovska*; Dr., Professor *A. Eu. Shevchenko*; Dr., Professor *Asar Isa ogly Sadygov* (Azerbaijan).

Irpin legal chroniclles : The Scientific Journal / Editorial Board : V. V. Topchiy (Editor-in-chief) and others. – Irpin : University of the State Fiscal Service of Ukraine, 2022. – Issue 1 (8). – 230 p. – (Series : Law).

The edition contains scientific articles devoted to the actual problems of legal science and practice.

The scientific journal was founded with the purpose of publishing the results of researches on problems of legal science, theoretical and applied problems of legal provision of the state fiscal policy, improvement of legislation and law enforcement.

The journal is intended for researchers, lecturers, postgraduates, students and anyone who is interested in law theory and law enforcement.

The Scientific Journal is indexed by Google Scholar,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine.

The scientific journal is located on the open information platform OJS of the State Tax University.

DOI digital object identifier is assigned to the scientific articles of the edition.

The editorial board carries out systematic work on integration of the scientific edition to the international electronic libraries, catalogs and scientometric databases with the purpose of entering the world scientific information space, increasing the rating of the journal and the citation indices of its authors. The editorial board is currently working on the inclusion of the scientific journal in Scopus and Web of Science.

Address of the editorial board:
31, Universitetskaya str., Irpin, Kyiv region, Ukraine, 08201
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

The use of the materials published in the journal is allowed in case of obligatory referring to an information source.

Referring to the materials of the scientific journal «Irpin legal chroniclles» one must use the transliterated title «Irpinskyi yurydychnyi chasopys» or «Irpin legal chroniclles».

© University of the SFS of Ukraine, 2022

ЗМІСТ

Теорія та історія держави і права; конституційне право

Мацелик М. О., Бинюк Н. М., Санжарова Г. Ф.
Середньовічне церковне судочинство: цивільний та кримінальний процеси 9

Санжаров В. А., Павлюх О. А.
Болонська правова школа у XII столітті. Внесок декретистів
у створення системи західноєвропейського церковного права..... 21

Цивільне право і цивільний процес; трудове право;
сімейне право; міжнародне приватне право

Драпушко Р. Г., Горінов П. В., Філик Н. В.
Шляхи реформування системи охорони інтелектуальної власності
в контексті військових загроз..... 32

Миколаєць В. А.
Стан правової регламентації застосування технологій штучного інтелекту 42

Минюк О. Ю., Зінюк І. В.
Актуальні проблеми трудового законодавства України
та інституту трудового права 52

Никитченко Н. В., Роженюк О. О.
Поняття корпоративного договору та його особливостей..... 61

Чеховська І. В.
Зарубіжний досвід правового регулювання застосування спеціалізованого
санітарного транспорту в умовах поширення COVID-19..... 70

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Аністратенко Ю. І., Мартинюк А. Р.
Функції податкового права, особливості та способи
їх реалізації в умовах сьогодення..... 80

Бессарабова В. М.
Моделі адміністративно-правового регулювання діяльності підприємств
з державною часткою власності в іноземних державах..... 88

Гарбінська-Руденко А. В., Щербакова В. А.
Правові проблеми в оподаткуванні будівель промисловості
податком на нерухоме майно 100

Глух М. В., Анісімова М. Ф.
Зарубіжний досвід нормативно-правового регулювання
ринків фінансових послуг..... 108

Новицька Н. Б., Петрик В. М., Кудико В. М.
Дезінформування як засіб ведення інформаційної війни
російської федерації проти України 118

Пунда О. О., Арзянцева Д. А., Лучковська С. І.
Концепція фінансової відповідальності та застосування програм добровільного розкриття доходів (податкової амністії) 131

Господарське право; господарське процесуальне право

Аністратенко Ю. І., Лико Ю. В.
Правове регулювання припинення суб'єктів господарювання 142

Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

Бодунова О. М.
Кримінологічна характеристика особи, що вчиняє кримінальні правопорушення у сфері інформаційних технологій 151

Забарний М. М., Вітюк Д. Л.
Щодо соціально-правового розуміння кримінологічного аналізу злочинності 160

Курилич М. Я.
Альтернативні способи вирішення кримінально-правових конфліктів: теоретичні і правові основи 167

Лопащук Д. І.
Стан доктринального дослідження проблеми кримінально-правової охорони зовнішньоекономічної діяльності 175

Топчій В. В., Задерейко С. Ю.
Характеристика особи, що вчиняє корупційні кримінальні правопорушення 183

Чайковський Д. З.
Кримінологічні аспекти запобігання злочинності, пов'язаної з використанням безготівкових активів (криптовалюти) 192

Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Бородій І. В., Топчій В. В.
Правова природа і зміст права на захист учасників кримінального провадження 200

Дідківська Г. В., Ільченко С. Ю.
Проблеми здійснення кримінального провадження окремих корисливих кримінальних правопорушень під час військової агресії 207

Кузьменко О. В., Січко Н. П.
Методика розслідування колабораційної діяльності 215

Лазебний А. М.
Значення дактилоскопії у криміналістиці на сучасному етапі 222

CONTENTS

Theory and history of state and law; constitutional law

Macelyk M., Binuk N., Sanzharova G.
Medieval church judiciary: civil and criminal processes 9

Pavlyuh O., Sanzharov V.
Bologna law school in the XII century. The contribution of decretists in creating a system of western european ecclesiastical law 21

Civil law and civil procedure; family law; international private law

Drapushko R., Gorinov P., Filik N.
Ways to reform the system of intellectual property protection in the context of military threats 32

Mykolaiets V.
Status of legal regulations of application of artificial intelligence technologies 42

Myniuk O., Ziniuk I.
Actual problems of labor law of Ukraine and the institute of labor law 52

Nikitchenko N., Rozheniuk O.
The concept of corporate agreement and its features 61

Chekhovska I.
Foreign experience of legal regulation of application of specialized sanitary transport in the conditions of COVID-19 dissemination 70

Administrative law and process; financial law; informational law

Anistratenko J., Martunuk A. R.
Functions of tax law, features and methods of their implementation in today's conditions 80

Bessarabova V.
Models of administrative and legal regulation of activities of enterprises with the state part of the property in foreign states 88

Harbinska-Rudenko A., Scherbakova V.
Legal problems in the taxation of industrial buildings with tax on real estate 100

Gluh M., Anisimova M.
Foreign experience in regulatory regulation of financial services markets 108

Novitskaya N., Petryk V., Kudiko V.
Misinformation as a means of waging an information war between the Russian Federation and Ukraine 118

Punda O., Arziantseva D., Luchkovska S.
The concept of financial responsibility and the application of voluntary income disclosure programs (tax amnesty) 131

Commercial law; economic procedural law

Anistratenko J. I., Luko J. V.
Legal regulation of termination of business entities 142

Criminal law and criminology; Penal law

Bodunova O.
Criminological characteristics of a person committing criminal offenses in the field of information technologies 151

Zabarniy M., Vitiuk D.
On socio-legal understanding of criminological analysis of crime 160

Kurylych M.
Alternative ways of resolving criminal conflicts: theoretical and legal bases 167

Lopashchuk D. I.
State of the doctrinal study of the problem of criminal law protection of foreign economic activity 175

Topchiy V., Zadereiko S.
Characteristics of a person committing corruption criminal offenses 183

Chaikovskyi D.
Criminological aspects of crime prevention related to the use of non-cash assets (cryptocurrency) 192

Criminal procedure and criminalistics; forensic examination; operational-search activity

Borodiy I., Topchiy V.
Legal nature and content of the right to protection of participants in criminal proceedings 200

Didkovska G., Il′chenko S.
Problems of criminal proceedings for certain mercenary criminal offenses during military aggression 207

Kuzmenko O., Sichko N.
Methods of investigating collaboration activities 215

Lazebny A.
The importance of dactyloscopy in criminal science at the present stage 222

Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

УДК 343.9
DOI 10.33244/2617-4154.1(8).2022.200-206

І. В. Бородій,
e-mail: iruna.borodiy@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-7673-6431;
В. В. Топчій,
д-р юрид. наук, професор,
заслужений юрист України,
Державний податковий університет
e-mail: tv1959@ukr.net
ORCID ID 0000-0003-4596-6469

ПРАВОВА ПРИРОДА І ЗМІСТ ПРАВА НА ЗАХИСТ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Зазначено, що Конституція України закріпила право громадян на захист як одне з основних прав громадян та як гарантію реалізації всіх інших основних прав громадян. Для характеристики судового захисту та права на нього необхідно виходити насамперед із конституційно-правової природи суду як самостійного органу державної (судової) влади, покликаного забезпечувати права та свободи людини і громадянина у вигляді здійснення правосуддя, порядок реалізації якого має відповідати загальновизнаним стандартам судової влади. У зв'язку з цим метою триваючої упродовж багатьох років судової реформи в Україні є створення незалежної судової влади, здатної вирішувати завдання максимального дотримання і непорушення приписів закону представниками інших гілок державної влади. Судова влада в системі інших гілок влади самостійна та повноважна через свій високий статус, компетентність, авторитетність, саме вона повинна гарантувати забезпечення конституційних прав і свобод особи, зокрема у сфері кримінального провадження.

Звісно ж, що ситуація, що склалася в науці, обумовлена тим, що закріплення конституційного права на судовий захист як права на захист людиною своїх прав і свобод від будь-якого посягання через судову владу було встановлено відносно недавно, проте всі видатні праці з аналізу судового захисту належать до радянського періоду, коли предмет судового захисту мав дещо інший зміст.

Автор вказує, що, розглядаючи конституційне право на судовий захист, у кримінально-правовій сфері мимоволі зустрічаємося з дискусією, яка триває щодо

© Бородій І. В., Топчій В. В., 2022

змісту поняття правосуддя, про можливість реалізації судової влади в інших формах та статус судових рішень, що не містять підсумкового висновку про винуватість чи невинуватість особи. Не аналізуючи думки щодо цього питання, зазначимо, що ця дискусія має значення для вирішення питання про те, чи тільки у формі відправлення правосуддя можливий захист прав і свобод судом. Автор погоджується з позицією В. А. Лазарєвої в тому, що, «реалізуючись у всіх видах судової діяльності, судовий захист є фактором, що зближує судовий контроль і правосуддя». Отже, варто зробити висновок, що конституційне право на судовий захист прав і свобод реалізується не лише під час здійснення правосуддя, а й в інші форми судової діяльності: судовий контроль і судові приписи.

Ключові слова: *захист, учасники провадження, судовий захист.*

Метою роботи наукової статті є отримання нових результатів у вигляді наукових висновків щодо визначення сутності механізму забезпечення захисту осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, а також надання обґрунтованих пропозицій, спрямованих на вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства у цій сфері правовідносин і практики його застосування.

Постановка проблеми. Становлення України як правової демократичної держави передбачає необхідність організації правової системи на основі принципу взаємної відповідальності держави й особи. Не є винятком з цього правила і сфера кримінального судочинства, де значною мірою зачіпаються права, свободи та законні інтереси людини. Специфікою кримінального процесу є те, що держава, реалізуючи публічні функції, вимушена реагувати на вчинення суспільно небезпечного діяння шляхом здійснення кримінального провадження, впродовж якого залучає осіб до проведення процесуальних дій, іноді попри їх волі. Характер поведінки людини під час досудового розслідування та судового розгляду, бажання допомогти всебічно та повно встановити обставини кримінального провадження, зокрема надати достовірні та вичерпні відомості, багато в чому залежать від її впевненості в особистій безпеці, яка належить до фундаментальних потреб індивіда. Зазначене вище обумовлює необхідність створення та функціонування надійної системи захисту осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та прикладні основи забезпечення захисту учасників кримінального процесу на різних етапах розвитку та становлення юридичної науки досліджувалися як комплексно, так і в їх окремих аспектах. Особливу увагу варто звернути на роботи таких учених, як: О. В. Бардацька, В. П. Бахін, Б. Т. Безлєпкін, В. І. Бояров, Л. В. Брусніцин, О. І. Бунін, В. В. Войников, В. І. Галаган, О. І. Габро, О. М. Гогусь, О. О. Гриньків, Т. І. Грузінова, М. В. Гузела, П. В. Діхтієвський, Є. В. Жариков, О. О. Зайцев, В. С. Зеленецький, Л. Б. Ільковець, О. В. Капліна, Н. С. Карпов, В. О. Коновалова, В. В. Король, М. І. Костін, М. В. Куркін, В. І. Крайнов, А. О. Ляш, І. А. Малютін, В. І. Маринів, О. В. Мельник, А. М. Орлеан, Т. І. Панасюк, Т. В. Пацалова, М. А. Погорецький, Г. П. Середа, К. Д. Шевченко, В. Ю. Шепітько, М. Є. Шумило, О. Г. Шило, Б. В. Щур та ін.

Виклад основного матеріалу. Конституція України закріпила право громадян на захист як одне з основних прав громадян та як гарантію реалізації всіх інших основних прав громадян.

Для характеристики судового захисту і права на нього необхідно виходити насамперед із конституційно-правової природи суду як самостійного органу державної (судової) влади, покликаного забезпечувати права та свободи людини і громадянина у вигляді здійснення правосуддя, порядок реалізації якого має відповідати загальновизнаним стандартам судової влади. У зв'язку з цим метою триваючої упродовж багатьох років судової реформи в Україні є створення незалежної судової влади, здатної вирішувати завдання максимального дотримання і непорушення приписів закону представниками інших гілок державної влади.

Судова влада в системі інших гілок влади самостійна та повноважна через свій високий статус, компетентність, авторитетність, саме вона повинна гарантувати забезпечення конституційних прав і свобод особи, зокрема у сфері кримінального провадження.

Ю. Я. Макаров зазначає, що завданням судової влади є забезпечення захисту права і свободи людини та громадянина. Основні права і свободи людини та громадянина (соціальні, економічні, політичні та ін.), захист яких від будь-яких посягань є обов'язком судової влади, закріплені у розділі 2 Конституції України [9].

До питань права на судовий захист зверталися представники різних галузей права [5]. Під час аналізу підходів до розгляду конституційного права на судовий захист, його змісту, запропонованих у науці, можна зазначити той факт, що найчастіше за основу береться цивільне та цивільно-процесуальне розуміння судового захисту прав, свобод та законних інтересів.

Так, О. М. Ведерніков визначає конституційне право на судовий захист учасників кримінального процесу як складно-структурну та багатоаспектну правову освіту, що надає особі можливість звернутися до суду за захистом своїх прав, свобод, законних інтересів, захищати їх особисто або шляхом залучення до цього адвоката (захисника) й одержати захист своїх прав і свобод [4].

Г. А. Жилін звертає увагу, що конституційне право на судовий захист є правом на захист дійсно порушених або неправомірно оспорюваних прав та свобод за допомогою суду [6].

О. Я. Біляєвська трактує конституційне право на судовий захист як основне, що не відчужується і не підлягає обмеженню ні за яких обставин суб'єктивне конституційне право-гарантію, що полягає в сукупності можливостей захищати об'єкти, що піддалися посяганню, охороняються законом за допомогою ефективного і справедливого правосуддя [3].

Так, Т. С. Каледа висуває ідею про судовий захист як функції судової влади, що реалізуються у всіх формах здійснення правосуддя, зокрема й у кримінальному процесі [7].

Звісно ж, що ситуація, яка склалася в науці, обумовлена тим, що закріплення конституційного права на судовий захист як права на захист людиною своїх прав і

свобод від будь-якого посягання через судову владу було встановлено відносно недавно, проте всі видатні праці з аналізу судового захисту належать до радянського періоду, коли предмет судового захисту мав дещо інший зміст.

Розглядаючи конституційне право на судовий захист, у кримінально-правовій сфері мимоволі зустрічаємося з дискусією, що триває щодо змісту поняття правосуддя, про можливість реалізації судової влади в інших формах та статус судових рішень, що не містять підсумкового висновку про винуватість чи невинуватість особи [10]. Не аналізуючи думки щодо цього питання, зазначимо, що ця дискусія має значення для вирішення питання про те, чи тільки у формі відправлення правосуддя можливий захист прав і свобод судом. Потрібно погодитися з В. А. Лазарєвою в тому, що, «реалізуючись у всіх видах судової діяльності, судовий захист є фактором, що зближує судовий контроль і правосуддя». Отже, варто зробити висновок, що конституційне право на судовий захист прав і свобод реалізується не лише під час здійснення правосуддя, а й в інші форми судової діяльності: судовий контроль і судові приписи.

Продовжуючи аналіз правової природи та змісту конституційного права на судовий захист учасників кримінального процесу, вважаємо за необхідне розглянути питання співвідношення цього права з правом на справедливий судовий розгляд.

Не викликає сумніву, що право кожного на судовий захист його прав і свобод без сумніву значно близьке за змістом до поняття права на «справедливий судовий розгляд справи у розумні строки незалежним і неупередженим судом, створеним відповідно до закону». У зв'язку з цим Д. В. Білоусов вважає, що до змісту конституційного права кожного на судовий захист його прав і свобод варто включати мінімум ті самі елементи, які включаються до змісту права на справедливий судовий розгляд [2]. Необхідно зазначити, що зміст конституційного права може бути ширшим за зміст конвенційного права на справедливий судовий розгляд.

Розглядаючи правову природу та зміст конституційного права на судовий захист учасників кримінального процесу, неможливо не зупинитися на аналізі суб'єктів цього права, бо однією з форм його реалізації є судовий контроль. На думку О. В. Качалової, «судовий контроль є різновидом змагального судочинства, що автоматично передбачає з'ясування поняття «сторони» [8].

Проте, вважає А. С. Олександров, «розподіл учасників процесу на сторони, запропоноване в КПК, у судово-контрольному провадженні, що здійснюється за правилами того ж КПК України, є абсолютно неприйнятним» [1].

Спір може виникнути не лише між стороною обвинувачення та стороною захисту (обвинувачений – слідчий, прокурор), а також між учасниками сторони обвинувачення (потерпілий – слідчий, прокурор), між учасниками процесу, які не мають жодного визначеного в законі найменування (особа, у якої провели обшук), жодного відношення до сторін обвинувачення та захисту.

Наприклад, правом на оскарження рішень та дій (бездіяльності) посадових осіб, які здійснюють кримінальне переслідування, мають і не названі в законі особи в тій частині, в якій виконувані процесуальні дії та прийняті процесуальні рішення зачіпають

їх права та законні інтереси. Ними можуть бути, наприклад, поручитель, особа, якій неповнолітній відданий під поручительство, заставодавець, заявник, за заявою якого не внесено відомості до єдиного державного реєстру досудових розслідувань, особа, чиє майно вилучено чи пошкоджено під час обшуку чи вилучення. Причому заявником може бути як фізична особа, так і представник юридичної особи.

Варто зазначити, що бувають випадки надання судового захисту і без звернення зацікавленої особи. Мається на увазі судовий захист, який надається в силу закону, шляхом перевірки законності та обґрунтованості запобіжних заходів і проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують конституційні права та свободи.

Висновок. З огляду на зміст норм КПК України, що регламентують права учасників кримінального процесу на судовий захист, необхідно сформулювати в КПК України коло таких учасників, якими за певних обставин можуть бути:

– учасники кримінального провадження;

– інші особи, чиї права та законні інтереси порушені;

– захисники;

– законні представники та представники учасника кримінального провадження;

– особа, яка представляє інтереси учасника кримінального провадження (іншої особи), у кримінальному процесі як представник досі ще не допущена.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Олександров А. С. Кримінальне судочинство: теорія та практика. М.: Юрайт, 2015. С. 154.

2. Білоусов Д. В. Судовий захист у конституційному механізмі гарантування права і свободи людини і громадянина. Актуальні проблеми реалізації права на судовий захист. *Суддя*. 2015. № 4. С. 7.

3. Біляєвська О. Я. Конституційне право людини та громадянина на судовий захист. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2. С. 6.

4. Ведерніков А. М. Про поняття та сутність конституційного права особи на судовий захист. *Вісник Томського державного університету*. 2011. № 348. С. 80.

5. Вершинін В. Б. Судовий захист як комплексний інститут права: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. 2011. С. 45.

6. Жилін Г. А. Право на судовий захист. *Юрист*. 2015. № 7. С. 24.

7. Каледа Т. С. Судовий захист у кримінальному процесі: проблеми, теорії та практики. *Проблеми сучасної науки та освіти*. 2013. № 2 (16). С. 23.

8. Качалова О. В. Ефективність захисту у кримінальних справах. *Суддя.* 2015. № 5. С. 29.

9. Макаров Ю. Я. Судовий захист прав особи у кримінальному процесі. *Суддя*. 2015. № 4. С. 76.

10. Судова влада та правосуддя: курс лекцій / за ред. В. В. Єршова. М., 2011. С. 490.

REFERENCES

1. Oleksandrov A. S. Kryminalne sudochynstvo: teoriia ta praktyka. M.: Yurait, 2015. S. 154.

2. Bilousov D. V. Sudovyi zakhyst u konstytutsiinomu mekhanizmi harantuvannia prava i svobody liudyny i hromadianyna. Aktualni problemy realizatsii prava na sudovyi zakhyst. *Suddia*. 2015. № 4. S. 7.

3. Biliaievska O. Ya. Konstytutsiine pravo liudyny ta hromadianyna na sudovyi zakhyst. *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. 2015. № 2. S. 6.

4. Vedernikov A. M. Pro poniattia ta sutnist konstytutsiinoho prava osoby na sudovyi zakhyst. *Visnyk Tomskoho derzhavnoho universytetu*. 2011. № 348. S. 80.

5. Vershynin V. B. Sudovyi zakhyst yak kompleksnyi instytut prava: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. 2011. S. 45.

6. Zhylin H. A. Pravo na sudovyi zakhyst. *Yuryst*. 2015. № 7. S. 24.

7. Kaleda T. S. Sudovyi zakhyst u kryminalnomu protsesi: problemy, teorii ta praktyky. *Problemy suchasnoi nauky ta osvity*. 2013. № 2 (16). S. 23.

8. Kachalova O. V. Efektyvnist zakhystu u kryminalnykh spravakh. *Suddia*. 2015. № 5. S. 29.

9. Makarov Yu. Ya. Sudovyi zakhyst prav osoby u kryminalnomu protsesi. *Suddia*. 2015. № 4. S. 76.

10. Sudova vlada ta pravosuddia: kurs lektsii / za red. V. V. Yershova. M., 2011. S. 490.

I. Borodiy. Legal nature and content of the right to protection of participants in criminal proceedings

It is noted that the Constitution of Ukraine enshrines the right of citizens to protection as one of the fundamental rights of citizens and as a guarantee of the realization of all other fundamental rights of citizens. To characterize judicial protection and the right to it, it is necessary to proceed primarily from the constitutional and legal nature of the court as an independent body of state (judicial) power to ensure human and civil rights and freedoms in the form of justice. In this regard, the goal of the ongoing judicial reform in Ukraine for many years is to create an independent judiciary capable of solving the problem of maximum compliance and non-violation of the law by representatives of other branches of government. The judiciary in the system of other branches of government is independent and authoritative due to its high status, competence, authority – it is it that must guarantee the constitutional rights and freedoms of the individual, including in the field of criminal proceedings.

Of course, the current situation in science is due to the fact that the consolidation of the constitutional right to judicial protection as the right to protect human rights and freedoms from any encroachment by the judiciary was established relatively recently, but all outstanding work on judicial protection belong to the Soviet period, when the subject of judicial protection had a slightly different meaning.

The author points out that when considering the constitutional right to judicial protection in the criminal law sphere, we involuntarily encounter the ongoing discussion on the content of the concept of justice, the possibility of exercising judicial power in other forms and the status of court decisions that do not contain a final conclusion innocence of the person. Without analyzing the views on this issue, we note that this discussion is important to address the question of whether only in the form of justice can protect the rights and freedoms of the court. The author agrees with the position of VA Lazareva that "being realized in all types of judicial activity, judicial protection is a factor that brings together judicial control and justice." Thus, it should be concluded that the constitutional right to judicial protection of rights and freedoms is exercised not only in the administration of justice, but also in other forms of judicial activity: judicial control and court orders.

***Keywords**: protection, participants in the proceedings, judicial protection.*

Стаття надійшла до редколегії 3 червня 2022 року

Наукове видання

ІРПІНСЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ЧАСОПИС

Науковий журнал
2022. Випуск 1 (8)

НАД ВИПУСКОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний за випуск	**Бодунова О. М.**
Редактор-коректор	**Грабарчук М. М.**
Технічне редагування та комп'ютерне верстання	**Лисенко О. В.**

Підп. до друку 19.07.2021. Формат 75 × 108/16.
Ум.-друк. арк. 9.7. Обл.-вид. арк. 9.9.
Тираж 300 пр. Зам. № 1021.

Видавець і виготовлювач
Університет державної фіскальної служби України
вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201
38(097)437-85-39
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої діяльності до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукці Серія ДК № 5104 від 20.05.2016